

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ - Hotărâre pentru modificarea Hotărârii de Guvern nr. 150/1993 privind înființarea Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului	
Secțiunea a 2 - a Motivul emiterii actului normativ	
2.1. Sursa proiectului de act normativ	Prezentul proiect de act normativ este elaborat de Academia Română și va fi supus spre aprobare Guvernului de către Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării.
2.2. Descrierea situației actuale	<p>Academia Română este instituție de interes public național, cel mai înalt for de consacrare științifică și culturală al țării, potrivit Legii nr.752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, republicată, cu modificările ulterioare.</p> <p>Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului a fost înființat prin Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 privind înființarea Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 04/05/1993, cu modificările ulterioare.</p> <p>Conform art. 1 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului a fost înființat și își desfășoară activitatea ca <i>„instituție autonomă de cercetare științifică, cu personalitate juridică, având sediul în București, sub egida Academiei Române”</i>, iar la art. 4 se prevede că <i>„Fondurile necesare finanțării cheltuielilor de funcționare, întreținere și dotare a institutului se asigură prin bugetul Academiei Române...”</i>.</p> <p>Prevederile art. 1 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 cu privire la statutul institutului de a funcționa sub egida Academiei Române nu sunt în acord cu prevederile art. 4 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 care reglementează finanțarea acestuia prin bugetul Academiei Române, respectiv cu dispozițiile art. 3 alin. (3-4) și art. 9 alin. (1) din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, republicată, cu modificările ulterioare, precum și a art. 53 alin. (1-2) din Statutul Academiei Române, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1152 din 3 decembrie 2021.</p>

Instituțiile aflate sub egida Academiei Române sunt autonome din punct de vedere financiar, organizatoric și managerial și nu fac parte din sistemul Academiei Române, ci se bucură de sprijin științific din partea secției de specialitate și folosesc în titulatura lor, formula „*sub egida Academiei Române*”.

Cu toate acestea, potrivit art. 4 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 „*Art. 4. - Fondurile necesare finanțării cheltuielilor de funcționare, întreținere și dotare a institutului se asigură prin bugetul Academiei Române*”.

De asemenea, conform art. 3 alin. (3-4) și art. 9 alin. (1) din Legea nr. 752/2001, republicată, cu modificările ulterioare, coroborate de art. 53 alin. (1-2) din Statutul Academiei Române, finanțarea activității prin bugetul Academiei Române se asigură doar pentru instituțiile aflate în subordinea Academiei Române nu și pentru cele aflate sub egidă.

Prin urmare, modificarea art. 1 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993, în sensul trecerii Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului în subordinea Academiei Române este determinată, pe de o parte, de faptul că statutul actual, de a se afla sub egida Academiei Române, nu mai corespunde cu realitatea și creează disfuncționalități în activitatea acestuia, iar pe de altă parte, de necesitatea punerii în acord cu dispozițiile Legii nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, republicată, cu modificările ulterioare, ale Statutului Academiei Române și ale art. 4 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993.

Din perspectiva obiectului de activitate al institutului, potrivit art. 2 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 institutul are ca obiect de activitate „*culegerea, arhivarea, cercetare și publicarea documentelor și informațiilor referitoare la formele totalitarismului în România*”.

În cei aproape 30 de ani la de înființarea sa, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului nu doar că și-a îndeplinit constant obiectivele prevăzute în actul de înființare, dar le-a și extins, prin publicarea de studii, monografii, instrumente de lucru, lucrări fundamentale (dictionare,

enciclopedii etc.). Mai mult, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului a devenit principala instituție națională de studiu a regimurilor totalitare din România secolului XX.

Astfel, activitatea Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului s-a materializat prin realizarea de proiecte de cercetare fundamentală pentru istoria României, dintre care menționăm „Enciclopedia regimului comunist”, cu mai multe secțiuni: represiune, rezistență, istoria instituțională; publicarea mai multor lucrări în opt colecții: „Biografii”, „Dezbateri”, „Documente”, „Dicționare”, „Enciclopedii”, „Memorii”, „Sinteze”, „Studii”, editarea revistei „Arhivele Totalitarismului”, revistă indexată în mai multe baze de date internaționale, precum și derularea unor programe de cercetare în colaborare cu instituții similare din străinătate.

Având în vedere că Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului este bine conectat la cercetarea internațională și organizează în mod constant evenimente cu participare internațională, îndeplinirea misiunii și obiectivelor institutului poate fi atinsă cu mai mult succes prin actualizarea obiectului său de activitate, respectiv cu cercetarea și publicarea de studii și documente referitoare la formele și manifestările totalitarismului în România și în lume, de-a lungul secolului al XX-lea; istoria Războiului Rece și a evenimentelor care au dus la prăbușirea regimurilor comuniste; studiul revirimentului formelor totalitare în istoria contemporană”.

În vederea îndeplinirii obiectivelor de activitate, la art. 3, respectiv în anexa A din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 este prevăzută structura de personal cu un număr de 22 de posturi, din care doar 5 posturi sunt prevăzute pentru compartimentul de cercetare. Prin Ordonanța Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale, cu modificările și completările ulterioare (Titlul III, Art. 74, alin. 1) și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2007 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2007 (art. 11, alin.1, lit.e), a fost suplimentat numărul de posturi.

Activitatea intensă de cercetare a Institutului

Național pentru Studiul Totalitarismului, cuantificabilă prin rapoartele anuale de cercetare, contribuțiile la progresul istoriografic național și internațional este susținută de un număr de 27 de posturi, insuficient pentru realizarea atribuțiilor specifice activităților de cercetare ale institutului.

Astfel, în prezent, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului se confruntă cu un volum crescut al activității care reclamă suplimentarea numărului de posturi cu 8 noi posturi, respectiv cu cercetători și personal auxiliar de specialitate.

Suplimentarea organigramei cu 8 posturi ar asigura o dezvoltare istoriografică specifică a institutului, cu un portofoliu științific individualizat, mai greu identificabil la alte institute/centre de cercetare și ar genera o profunzime analitică conectată la relațiile internaționale contemporane. Totodată, aceasta ar fi necesară pentru a menține nivelul științific ridicat al cercetărilor inițiate de institut, precum și pentru deschiderea de noi direcții de cercetare aferente problematicii Războiului Rece, precum și a consecințelor sale în sfera relațiilor internaționale de după încheierea acestuia

Necesitatea suplimentării numărului de posturi, respectiv de la 27 de posturi la 35 de posturi, cu personal de cercetare și personal auxiliar de specialitate este determinată de subdimensionarea acestor categorii profesionale din cadrul institutului.

De asemenea, structura organizatorică stabilită la data înființării institutului în 1993 și prevăzută în anexa A din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993, nu mai corespunde structurii funcționale actuale a institutului și nu poate asigura îndeplinirea tuturor funcțiilor și atribuțiilor specifice, iar orice modificare a structurii organizatorice putându-se realiza numai prin hotărâre de Guvern.

Criteriile care stau la baza necesității stabilirii numărului maxim de posturi și a modificării organigramei Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului sunt:

- dimensiunea funcțională și organizatorică, având în vedere domeniul special în care își desfășoară activitatea, respectiv cercetarea științifică a formelor de totalitarism manifestate

de-a lungul secolului al XX-lea în România și pe plan internațional;

- completarea personalului de cercetare, după pensionarea, respectiv retragerea din activitate a unei părți din personal, avându-se în vedere asigurarea continuității activității de cercetare;

- necesarul de personal auxiliar de specialitate, obligatoriu într-o instituție publică: control financiar preventiv, compartiment juridic.

Tot astfel, neceitatea modificării art. 3 și art.5 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 se impune și din punctul de vedere al salarizării personalului institutului conform legislației în vigoare aplicabile personalului plătit din fonduri publice, având în vedere că Hotărârea Guvernului nr. 307/1991, cu completările ulterioare, la care face referire art. 3, nu mai este în vigoare, fiind abrogată, respectiv modificarea bugetului prevăzută la art. 5 având în vedere suplimentarea numărului de posturi.

Deoarece modul de salarizare a personalului institutului, structura organizatorică, numărul de posturi, precum și cheltuielile necesare funcționării institutului de la nivelul anului 1993, prevăzute la art. 3 și în anexele A și B la Hotărârea de Guvern nr. 150/1993, nu mai corespund realităților actuale necesare desfășurării activităților de cercetare de către institut, în ședința din data de 28.10.2022, Adunarea Generală a Academiei Române a aprobat, prin hotărârea nr. 15/26.10.2022 modificarea art. 1-3 și a art. 5, precum și abrogarea anexelor A și B din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993 privind înființarea Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului.

Având în vedere prevederile legale menționate, precum și situația expusă, este necesară modificarea art. 1-3 din Hotărârea de Guvern nr. 150/1993, în sensul trecerii Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, ca unitate de cercetare, în subordinea Academiei Române, modificarea obiectului de activitate, majorarea numărului maxim de posturi, precum și abrogarea anexelor A și B.

2.3. Schimbări preconizate

Prin prezentul act normativ se propune modificarea Hotărârii de Guvern nr. 150/1993 privind înființarea Institutului Național pentru

Studiul Totalitarismului, după cum urmează:

- modificarea art. 1, în sensul că institutul trece de sub egida Academiei Române în subordinea Academiei Române;
- modificarea art. 2, prin actualizarea domeniului de activitate în conformitate cu direcțiile de cercetare, respectiv Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului are ca obiect de activitate cercetarea și publicarea de studii și documente referitoare la formele și manifestările totalitarismului în România și în lume, de-a lungul secolului al XX-lea; istoria Războiului Rece și a evenimentelor care au dus la prăbușirea regimurilor comuniste; studiul revirimentului formelor totalitare în istoria contemporană”;
- modificarea art. 3, prin suplimentarea numărului de posturi ale institutului la 35 de posturi, reglementarea structurii organizatorice, care se aprobă de președintele Academiei Române la propunerea secretarului general, precum și salarizarea personalului în conformitate cu legislația în vigoare aplicabile personalului plătit din fonduri publice;
- modificarea art. 5 în sensul că Ministerul Finanțelor va introduce modificările ce decurg din aplicarea prezentei hotărâri în bugetul de stat pe anul 2023;
- aborgarea anexelor A și B.

Pentru acoperirea deficitului de personal de cercetare constatat la nivelul instituției, precum și pentru implementarea în mod corespunzător a prevederilor din Ordinul SGG nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, numărul posturilor din cadrul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului se suplimentează cu 8 posturi, din care 7 posturi de cercetare superioare și 1 post cu personal auxiliar de specialitate (control financiar preventiv).

În actualul proiect de hotărâre s-a ținut cont și de faptul că organigrama actuală a institutului este în mod evident subdimensionată în raport de actualele atribuții, mai ales din punct de vedere al structurilor posturilor alocate. Astfel, pentru acoperirea deficitului de personal constatat la

	<p>nivelul instituției se impune suplimentarea organigramei Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului cu un număr de 8 posturi din care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 posturi de cercetător științific gradul I - CS I; - 2 posturi de cercetător științific gradul II - CS II; - 1 post de cercetător științific gradul III - CS III; - 1 post de cercetător științific – CS; - 1 post cu personal auxiliar de specialitate (inspector IA cu atribuții de control financiar preventiv).
<p>2.4. Alte informații</p>	<p>Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului este implicat în intensificarea eforturilor care au loc în Uniunea Europeană de condamnare a nazismului și comunismului și de reliefare a dramelor trăite sub aceste regimuri de unele popoare, minorități etnice sau minorități religioase. Astfel, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului este membru fondator al Platformei pentru Memorie și Conștiință Europeană, creată sub egida U.E. în 2010, la Praga. De asemenea, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului este membru, din 2014, în European Network Remembrance and Solidarity (E.N.R.S. - Rețeaua Europeană pentru Memorie și Solidaritate), creată în 2005 la inițiativa miniștrilor Culturii din Germania, Ungaria, Polonia și Slovacia, cu scopul de a documenta și de a promova istoria secolului XX și modul în care acesta este perceput în memoria colectivă, având ca principale domenii de interes regimurile dictatoriale, războaiele și rezistența la opresiune.</p> <p>Volumele publicate de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, precum și revista Arhivele Totalitarismului de regăsesc în marile biblioteci ale lumii, de la Biblioteca Congresului Statelor Unite la British Library.</p>
<p>Secțiunea a 3 - a Impactul socioeconomic</p>	
<p>3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ</p>	<p>Prin prezentul proiect de act normativ se creează condițiile și infrastructura necesare creșterii capacității de cercetare privind studiul totalitarismului în România și la nivel internațional și se răspunde astfel necesității stringente de analizare și însușire a normelor metodologice de studiere a fenomenului totalitar comunist, a efectelor comunismului și postcomunismului</p>

